

متن پرسش

سلام علیکم: خدا را برای همه نعمت هایش شاکر هستم و دعا گوی شما هستم. استاد عزیز برادری راجع به ظهور سلسه صفویه توسط جهان غرب برای جلوگیری رشد عثمانی نظری داشتند که: «جهان غرب برای شکست تنها امپراتوری اسلامی عثمانی جهان، با پروژه نفوذ به تشکیل دولت صفویه در ایران اقدام کرده است.» شاید سوال خیلی مهمی نباشد چون مربوط به جنس زمانه ما نیست اما وجود چهره های بزرگواری چون شیخ بهایی و علامه مجلسی ... که در زمانه خودشان شاید بهترین روش را برای ترویج شیعه با استفاده از بستر آماده شده استفاده لازم را برده اند. و با آن همه عظمتی که برای این بزرگواران معتقد هستیم آیا با پیش فرض سوال آن برادر باید بگوییم که علمای بزرگوار ما در مقطعی فریب آنها را خوردند یا بگویم آنها تا آن زمان که صفویه در رشد شیعه نقش داشت حمایت کردند. چون این خطر تحریف همیشه هست و برای هر نهضت وجود دارد. البته من نظرات قبلی شما راجع به صفویه را مطالعه کرده ام و چون اطلاعات بنده محدود بوده از شما می خواهم مرا در حل این مشکل فکری یاری دهید.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در مسئله‌ی جایگاه صفویه، در تاریخی که صفویه ظهور کرد باید عنایت داشته باشید که تحقق چنین حرکتی برای علماء به‌خصوص، و برای شیعه به صورت اعم، در آن زمان یک رسالت تاریخی است تا از یک طرف چهره‌ی اسلام از حجابی که عثمانیان بر آن انداخته بودند آزاد شود و از طرف دیگر خطر نفی اسلام از طریق فرهنگ غربی شدت نیابد. زیرا اسلامی که عثمانیان ظهور داده بودند چندان نبود که با ظهور رنسانس و پشت‌کردن به مسیحیت به آن اسلام نیز پشت نشود. و در این راستا دولت صفوی خواسته و یا ناخواسته، رسالت تاریخی تشیع را محقق نمود. و اگر از طرفی همراه با غربیان به مقابله با عثمانیان پرداخت، از طرف دیگر هویت دیگری از اسلام به صحنه آورد که آن هویت، سراسر مثل حاکمان عثمانی شیفته‌ی غرب نبود آن‌طور که آتاترک دولت عثمانی را از نظر فرهنگی به غرب سپرد. و البته این بدین معنا نیست که دولت صفوی هوشیاری لازم را در حفظ کلیت جهان اسلام از خود نشان داد و یا در رجوع به غرب، حکیمانه عمل کرد؛ بلکه عرض بنده بیشتر نظر به جایگاه تاریخی دولت صفویه دارد که اسلام را با هویتی بهتر از هویتی که عثمانیان نمایان کرده بودند، به ظهور رساند و عملاً جهان اسلام نسبت به این نوع هویت‌بخشی، تحت تأثیر بودند. موفق باشید